

- Особенности на познавателната дейност на лицата с ИЗ
- ; * Принципи на обучението им; * Често срещани грешки в обучението им; *

Примерни планове за работа

Увод: Особенности при проблеми в развитието

Развитието е процес на количествени и качествени изменения на организма във времето в посока от неразчленени и недиференцирани към все по-диференцирани и специфични прояви /Шванцара,Й.,1988/. Развитието има множество компоненти, които се развиват синхронно. В случаите,когато има неравномерност на психичното развитие/=дисонтогенеза/, могат да се наблюдават следните варианти:

- Психическо недоразвитие - често се наблюдава при деца с ИЗ; развитието на познавателните процеси изостава; често е причинено от ранното въздействие на патогенни фактори;

- Увредено развитие - увреждането е настъпило след 2-3-годишна възраст, което означава,че част от мозъчните структури и процеси са успели да се развият в значителна степен;

- Задръжка в психичното развитие - най-често се наблюдава нарушен темп на познавателната дейност; като цяло отделните функции са съхранени и вероятността изоставането да се компенсират е голяма;

- Развитие при сензорен дефицит - изоставане в развитието, причинено от нарушение в зрителния или слуховия анализатор;

Важен показател на развитието е степента на синхронност на отделните процеси и психични функции. Наблюдават се множество варианти : забавено синхронно, забавено асинхронно, асинхронно акцелериращо и много други. При асинхронното развитие е налице явно несъвпадение в степента на развитие на отделни функции спрямо

възрастта на индивида. Пример за това е ранното овладяване на четенето на фона на изразен езиков дефицит или добри математически умения при забавено познавателно развитие.

Важен принос за изучаване на нарушеното развитие има Л.С.Виготски. Според него развитието при наличието на някакъв дефицит протича като при нормалното развитие-от индивидуалното към социалното. Висшите психични функции възникват първо като групово поведение, като форми на сътрудничество с другите хора, а след това се интериоризират, стават индивидуална особеност на психиката. Виготски пръв говори за системния строеж на психиката при нарушение на психичните функции и диференцира два вида симптоми в аномалното развитие: първични /които са непосредствено свързани с нарушението, с болестния процес, те са с биологична основа/ и вторични /възникващи в хода на социалното развитие на детето/. Вторичната симптоматика обаче е тази, която се поддава на психолого- педагогическа корекция.

Според Виготски дете, чието развитие е усложнено от дефект, не е по-малко развито от своите връстници, а е развито по друг начин. Съвременната наука вече разглежда нарушеното развитие като подчиняващо се на общите закономерности. То, също като нормалното, е процес на количествени и качествени натрупвания и изменения. Това определя стадиалността и цикличността в развитието, като и тук актуален е въпросът за т.нар. сензитивни периоди и възрастови кризи. Сензитивните периоди се характеризират с преимущественото развитие и съзряване на определени функции, което улеснява възприемането, преработката и усъвършенстването на определен тип знания /напр. периода 3-5 г. е сензитивен за овладяването на речта/ и механизми. През кризисните периоди вероятността патогенните фактори да въздействат и да дадат отражение върху развиващите се психични процеси, е най-голяма. В това отношение кризисен период се явява ранното детство/от раждането до 3-г.възраст/- неблагоприятни фактори, действащи тогава, могат да имат комплексно отражение върху множество функции-двигателна, познавателна, речева...

Познавателната дейност при интелектуално затруднение /ИЗ/

Познавателното развитие при лицата с ИЗ има своеобразен характер. Едновременно с общите прояви обаче има различия, свързани със степента на увреждане, с качествата на познавателната активност, с индивидуалните особености на всеки. Водещо в познавателното развитие тук е наличието на дифузно /общо/ поражение на мозъчната кора, което води до следните характеристики:

* Забавяне в развитието на общата моторика - по-трудно и късно самостоятелно задържане на главата, сядане, прохождение; трудна разпознаване на близките дори след първата година. Трудно се формира зрително-двигателна координация и трудно се диференцират ярките признаци на предметите.

* Късно проговаряне в сравнение с приетите като норма граници /1-2 г.възраст/- понякога след 3-4 г.в. Има случаи и на ранно проговаряне, но речникът обикновено остава сравнително беден, а аграматизмът продължава дълго или остава като постоянна характеристика на речта. До сравнително късна детска възраст може да остане еднословното или двусловно изразяване. Има лица с ИЗ,които така и не овладяват речта.

* Действията с предметите /съотнасянето на един предмет към друг; въздействие върху един предмет чрез друг/ не се развиват или изостават в ранна възраст. Това е свързано с понижения интерес и възможност за опознаване на света. Това изоставяне съответно затруднява възприятията и забавя формирането на представи и по-късно-понятия. Ако има ранна манипулация с предметите, тя обикновено не е свързана с употребата им по предназначение, а с произволни действия.

* Трудности във формирането на понятия. Това затруднява както систематизацията на знанията, така и опознаването на света, класификацията на предметите и явленията, използването на знанията и опита.

* Затруднено разбиране на по-абстрактни понятия /включително за пространство и време/.

* Понякога неспособност да се конструира собствено изказване, затова ехололия.

* Мисленето има конкретен характер-събития,изведени от контекста се разбират трудно или никак.

* Липса на гъвкавост в мисленето - неспособност да се приложи наученото към друга ситуация.

* Понижена критичност на мисленето-трудно регулират собственото си поведение.

Какво трябва да имате предвид при обучението на лицата с интелектуални затруднения; главни насоки за работа, следващи хода на естественото развитие.

Какво значи естествено развитие? Това е процес, при който не се пропускат етапи в развитието на отделни способности, а всичко, което се научава, е взаимосвързано, взаимнообуславящо се, логично от гл.т. на актуалните постижения и потенциала. Пример за подкрепа на естественото развитие е когато обучението съвместява както работа върху речта, така и развитие на общата и фината моторика, на познавателните процеси, и то тръгвайки от простото към сложното. От простото към сложното е важен педагогически принцип, чието следване предпазва от груби грешки в обучението.

>12345 План 3 > План 4 >

Тема: Плодове

Цел: Обогаляване на знанията за околния свят

Задачи:

- обогатяване на речника;

- обогатяване на знанията за растителния свят;

- изграждане на умения за откриване на съществените признаци на предметите;
- подобряване концентрацията на вниманието;
- подобряване на паметта;
- развитие на фината моторика;
- развитие на зрителния гнозис;
- развитие на речта

Нагледни материали: Картончета с плодове и други растения, табло с плодове, листи, фулмастери;

1. Запознаване с най-разпространените плодове в България: ябълка, череша, круша, грозде, праскова, слива, ягода.

След като на детето се покажат малките картончета и плодовете се назоват, детето трябва да открие същия плод на таблото и да постави картончетата по местата им.

Въпроси: Какъв цвят е плодът? Къде расте? Има ли кръгла форма?

2. Игра "Познай буквата": детето познава с коя буква започва всеки плод и я изписва с

цвета на плода върху малки листчета/картончета, които поставя отново върху голямото табло до съответния плод.

3.Игра "Нарисувай плодовете":

Върху предварително нарисувана картина с трева,храсти,дървета, детето рисува плодовете на съответните им места, като същевременно /или накрая/ обяснява: "Ябълката расте на дървото, ягодата-на земята..."

4.Игра "Познай липсващия плод":

Три от картончетата се слагат на масата. На детето се дава инструкция да запомни кои са плодовете като ги повтори и разгледа внимателно. След това затваря очи, а учителят скрива едно от картончетата. Детето трябва да познае скрития плод.

Помощ при нужда: "Това е кръгъл плод", "Расте на дървото", "Жълт е на цвят", "Започва с буквата К"...

Ако се справя успешно, на масата се слагат четири картончета.

5.Какво правим от плодовете:

На един лист учителят рисува буркан за компот, бурканче за сладко, чаша за сок, торта..., а детето трябва да нарисува всеки плод там, където трябва. Същевременно трябва да вербализира това, което прави : "От ягоди правим компот, сок, сладко...."

6.Обобщение:

На детето се дават картончета с различни растения, между които и плодовете. Дава му се инструкция да отдели на една страна плодовете, а на другата-всичко останало. Пита се "Какво е това,което отдели?" Ако не успее да даде верния отговор "Плодове", учителят задава насочващи въпроси: "Какво се прави от тях?", "Къде растат?" и т.н.

7.Оценяване:

Обяснява се точно и ясно защо детето получава съответната оценка-Браво, Добре, Отлично....., къде е сбъркало или какво е направило правилно.

Околен свят

План 2

План 1 > // План 3 > План 4 >

Забележка: Урокът предполага,че детето е запознато вече с обща тема "Животни".

Тема: Домашни животни

Цел: Обогаляване на знанията за околния свят

Задачи:

- обогатяване на речника;

- обогатяване на знанията за животинския свят;

- изграждане на умения за откриване на съществените признаци;

- подобряване на паметта;

- развитие на речта

Нагледни материали: Картинки с домашни и диви животни; картина на къща с двор; картинки на обор, курник, кочина; фулмастери ,листи.

1. Описание на животно-части на тялото и рисунка на животно по желание.

2. Кои животни живеят в гората: на детето се дават картончета с различни животни и то трябва да отдели тези, които живеят в гората /мечка, вълк, кокошка, елен, прасе, котка, куче, лисица.../. При нужда му се помага.

3. Домашни животни: отделените в другата купчинка животни /домашните/ се поставят в съответните им места на голямата картина с къща и двор. Учителят помага на детето и назовава съответните места: обор, курник, кочина...

4. Как "говорят" животните: детето трябва да каже как "говори" всяко от домашните животни и ако може, изписва: МУ, БЕ, МЕ...

5. Кое животно какво дава: с помощта на учителя детето поставя до всяко домашно животно картинка на продукта, който то дава /мляко,вълна, яйца, месо.../.
Едновременно с това вербализира: "Кравата дава мляко", "Кокошката дава яйца"...

6. Коя е къщата на всяко животно: тук учителят поставя пред детето 3 картинки-на обор, на курник и на кочина. Детето трябва да постави върху всяка от тях съответните животни като отново вербализира отговора си: "Кравата живее в обор", "Прасето живее в кочина"...

7. По какво се различават дивите и домашните животни: с помощта на учителя детето попълва таблица със следните колонки:

-къде живеят /детето рисува съответно гора и къща/;

-кой ги храни /детето рисува самите диви животни, а в колонката на домашните- хора/;

-какво дават /в колонката за домашните рисува яйца,месо,мляко и т.н., а тази на дивите оставя празна/.